

Η ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΑΡΓΗ Η' ΓΡΗΓΟΡΑ ΘΑ ΔΙΑΛΥΘΕΙ (του Samuel Brittan)

☒ Τρία απίθανα σενάρια για την εξέλιξη της κρίσης και ένα ακόμη, το μόνο εφικτό: έξοδος ή έξοδοι από το ευρώ και διάλυση. Η κόλαση, αλλά και η λύτρωση που θα φέρει στον εξαντλημένο Νότο. Ο παράγοντας χρόνος. *Γράφει ο Samuel Brittan.*

Φανταστείτε ένα γωνιακό μαγαζί που δεν πηγαίνει καλά. Στα καλύτερά του δεν μπορεί να παράσχει στον ιδιοκτήτη ένα ελάχιστο βιοτικό επίπεδο. Στα χειρότερά του, δεν μπορεί να καλύψει ούτε τα πάγια και συνεχίζει να λειτουργεί **χάρη στα δανεικά και στις δωρεές από συγγενείς, φίλους και καλοθελητές.** Ένας από αυτούς μάλιστα ακούστηκε να αναφέρει πως θα κάνει ό,τι χρειαστεί για να επιβιώσει το μαγαζί και πρόσθεσε: «Πιστέψτε με, θα είναι αρκετό».

Κάθε αντιστοιχία είναι ατελής, αλλά η παραπάνω πλησιάζει αρκετά την κατάσταση των μη ανταγωνιστικών μελών της ευρωζώνης. Από το 1999 που συστάθηκε το ευρώ, **το γερμανικό εργατικό κόστος έχει αυξηθεί λιγότερο από 13% αθροιστικά.** Στο ίδιο διάστημα το εργατικό κόστος σε Ελλάδα, Ισπανία και Πορτογαλία έχει αυξηθεί 20% – 30% και στην Ιταλία ακόμη παραπάνω.

Οπότε είναι αναμενόμενο που η Γερμανία έχει πλεόνασμα στο ισοζύγιο συναλλαγών που αντιστοιχεί στο 6% του ΑΕΠ, ενώ σε Ελλάδα, Ιταλία, Πορτογαλία και Ισπανία δεν είναι καν ισοσκελισμένο. Στις εκτιμήσεις πέφτει πολύ αλατοπίπερο, αλλά το γενικό συμπέρασμα είναι εύλογο: καμία τραπεζική ενοποίηση, όπως τη λένε, ή δημοσιονομική εναρμόνιση δεν αρκεί όσο εξακολουθούν να υπάρχουν αυτές οι ανισοροπίες.

Η οικονομική θεωρία που επικράτησε πίσω από τη δημιουργία του ευρώ ήταν ότι το ίδιο το ενιαίο νόμισμα και η υποτιθέμενη έλλειψη δυνατότητας υποτίμησης στα μέλη του θα λειτουργούσαν

ως πηγή εναρμόνισης. Δεν συνέβη όμως αυτό και οι τωρινές σχέσεις έχουν γίνει αφόρητες. Ο Herbert Stein, οικονομολόγος που έδρασε στην Ουάσιγκτον στα τέλη του περασμένου αιώνα, είπε ότι αν μια στρατηγική ή μια κατάσταση είναι αφόρητη, δεν πρέπει να διατηρείται. Δεν μας είπε όμως πόσος καιρός πρέπει να περάσει για να διαταραχθούν αυτού του είδους οι σχέσεις.

Εν τω μεταξύ, είναι προς το συμφέρον των ευρωγραφειοκρατών να κάνουν τα προβλήματα να μοιάζουν όσο το δυνατόν πιο περίπλοκα, ώστε μόνο ένας πολύ μικρός αριθμός από «χρηματοπιστωτικούς εμπειρογνώμονες», όπως τους ονομάζουν, να μπορεί έστω και να συζητήσει γι' αυτά. Κι έρχεται το ένα πακέτο διάσωσης μετά το άλλο και η μια εγγύηση μετά την άλλη, για να διατηρείται η κατάσταση. **Όμως με τα δάνεια και τις εγγυήσεις δεν γίνεται βιώσιμη μια τελειωμένη ιστορία.** Οι δρόμοι που θα μπορούσε να πάρει αυτή η κατάσταση είναι πολύ λίγοι.

Πρώτον, η «λιτότητα» στις περιφερειακές οικονομίες μπορεί να πετύχει. Λέγοντας αυτό, εννοώ ότι το στραγγάλισμα της ζήτησης που τους έχει επιβληθεί θα έχει ως αποτέλεσμα την πτώση του κόστους και των τιμών, σε σχέση με τους γείτονες στην ευρωζώνη, δημιουργώντας μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα, μια συνακόλουθη ανάκαμψη στο βιοτικό επίπεδο και κατακόρυφη πτώση της ανεργίας. Μία παράμετρος θα είναι η βελτίωση στην ανταγωνιστικότητα πέρα από τις τιμές: περισσότερες θεωρητικές επισκέψεις τουριστών στο Αιγαίο ή περισσότερα όμορφα ξενοδοχεία στο Algarve. Το κρίσιμο ερώτημα είναι πόσα χρόνια - ή δεκαετίες- θα περάσουν για να γίνει η διόρθωση.

Δεύτερον, η περιφέρεια θα συνεχίσει να μένει στάσιμη. Η ανεργία είναι 26,7% στην Ελλάδα (στοιχεία Μαΐου) και υψηλή στον Νότο. Συγκριτικά είναι 8% στις ΗΠΑ και στη Βρετανία. Φοβάμαι ότι μια παράμετρος αυτής της οδού θα είναι ότι θα συνεχίσει να χειροτερεύει η κατάσταση. Και η μετανάστευση θα οργιάζει.

Η τρίτη οδός δεν είναι πολύ πιθανή, αλλά την περιλαμβάνω για να μην υπάρχουν κενά. Η Γερμανία και άλλα βόρεια μέλη της

ευρωζώνης θα μπορούσαν να προωθήσουν στρατηγικές πιο «αναπτυξιακές» (δηλαδή πληθωριστικές), μειώνοντας έτσι την αγωνία του Νότου. Εναλλακτικά θα μπορούσαν να συνεχίσουν να επιδοτούν επ' αόριστον την περιφέρεια.

Η τέταρτη οδός είναι να εγκαταλείψουν την ευρωζώνη ένα ή παραπάνω μέλη της. Θα γινόταν τότε κόλαση, όχι μόνο για όσους αποχωρήσουν, αλλά και για όσους μείνουν σε αυτήν, όπου οι τράπεζες θα έχουν μεγάλα ενεργητικά του ευρώ τα οποία δυνητικά θα υποτιμηθούν στα βιβλία τους. Αλλά εν τέλει τα πρώην μέλη της ευρωζώνης θα μαζέψουν τα κομμάτια τους και θα αναδυθούν με πιο ανεκτή εμφάνιση, όπως έγινε με την Αργεντινή όταν διέρρηξε τον υποτιθέμενα αδιάρρηκτο δεσμό της με το αμερικανικό δολάριο. Κάποιοι οικονομολόγοι αρέσκονται να προσεγγίζουν την περίπτωση ανάποδα και προτιμούν να παίρνουν οι Γερμανοί και οι γείτονές τους την πρωτοβουλία της ανατιμητικής εξόδου από το ευρώ. Τέτοιο πράγμα όμως δεν θα γίνει, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα των επικείμενων γερμανικών εκλογών.

Μπορεί, βεβαίως, ο καθένας να φαντάζεται διάφορους ελιγμούς και τροποποιήσεις σε αυτές τις τέσσερις κατευθύνσεις, αλλά οι πραγματικές δυνατότητες είναι περιορισμένες. Αν ήμουν υποχρεωμένος να στοιχηματίσω (που δεν είμαι), **θα έβαζα τα λεφτά μου στον αριθμό 4.** Δεν μπορώ να παίξω όμως ούτε σεντς πάνω στο πότε θα γίνει. Η Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία -που, όπως ξέρουν και οι πέτρες δεν ήταν ούτε αγία, ούτε ρωμαϊκή, ούτε αυτοκρατορία- ιδρύθηκε από τον Καρλομάγνο το 800 και διήρκεσε μέχρι που τη διέλυσε ο Ναπολέων το 1806.

Η Γερμανική Συνομοσπονδία ιδρύθηκε μετά τους ναπολεόντειους πολέμους και δεν είχε καμία εξουσία στα κράτη μέλη της. Επιβλήθηκε ξανά με την τελωνειακή ένωση (Zollverein) το 1834 και η όλη ραχιτική δομή διαλύθηκε στο γερμανικό Ράιχ από τον Bismarck το 1871.

Η Ιστορία από τότε έχει αυξήσει τις ταχύτητές της, αλλά δεν ξέρουμε πόσο και **για το χρονοδιάγραμμα της διάλυσης του ευρώ μόνο θεωρίες μπορούμε να κάνουμε.** Όλες οι προβλέψεις έχουν τα

όριά τους – όπως εξάλλου και το «forward guidance» που έχει γίνει της μόδας στις κεντρικές τράπεζες.

Πηγή/φωτό: euro2day.gr